

İŞÇİLER VATANSIZ MI?

7 Eylül 2022

Yıldırım Koç

Türkiye’de giderek derinleşen bir ekonomik krizin yaşandığı ve işçi sınıfının hemen hemen tüm kesim ve katmanlarının hızlı bir mutlak yoksullaşma içinde olduğu koşullarda, işçi sınıflarının enternasyonalist olup olmadığı, uluslararası düzeyde etkili bir işbirliği, dayanışma ve yardımlaşma içinde olup olmadıkları sorularına verilecek yanıt önemlidir. Bağlantılı bir soru ise, işçilerin vatanının olup olmadığıdır.

Marx ve Engels tarafından yazılan ve 1848 yılı Şubat ayında yayımlanan Komünist Manifesto’da “İşçilerin vatani yoktur” denmektedir (“Die Arbeiter haben kein Vaterland.” Marx-Engels, *Manifest der Kommunistischen Partei*, Dietz Verlag, Berlin, 1975, s.64). Komünist Manifesto’daki ilgili bölüm şöyledir:

“İşçilerin vatani yoktur. Sahip olmadıkları birşeyi onlardan alamayız. Proletarya ilk başta siyasi hakimiyeti ele geçirmesi gerektiği, ulusun önder sınıfı düzeyine yükselmesi gerektiği, kendisini ulus olarak oluşturması gerektiği için, sözcüğün burjuva anlamında olmasa da, böylece kendisi ulusaldır. Burjuvazinin gelişmesine, ticaretin özgürleşmesine, dünya piyasasına, üretim biçiminin ve bunlara bağlı olarak yaşam koşullarının her yerde aynılaşmasına bağlı olarak, halklar arasındaki ulusal farklılıklar ve çatışmalar her gün daha fazla ortadan kalkmaktadır. Proletaryanın hakimiyeti bunların daha da hızlı olarak ortadan kalkmasına neden olacaktır. En azından önde gelen medeni ülkelerin birleşik eylemi, proletaryanın kurtuluşunun ilk koşullarından biridir.”

Eğer bu tespit doğruysa, diğer bir deyişle, işçilerin vatani yoksa ve işçiler yurtsever, vatansever ve milliyetçi değilse, işçilerin enternasyonalist bir anlayışla birleşmeleri ve kaderlerini ortaklaştırmaları mümkündür. Eğer böyle bir gerçeklik söz konusuysa, tüm ülkelerin işçilerinin, işbirliği, yardımlaşma ve dayanışmanın da ötesinde, belirlenen ortak hedefler ve amaçlar doğrultusunda birlikte hareket etmesi, bir büyük ordunun merkezi komuta heyetine bağlı alaylar olması mümkündür ve gereklidir.

İnsanların, sınıfların, halkların, ulusların birbirini sömürmediği, ezmediği, köleleştirmedikleri/kullaştırmadığı; çıkar nedeniyle birbiriyle kavga etmediği; ülkelerin ve halkların birbiriyle savaşmadığı; doğanın sunduğu olanakların adaletli bir biçimde paylaşılarak, herkesin dostluk, barış ve huzur içinde sade bir biçimde yaşadığı; insanların temel ihtiyaçlarının zorlanmadan karşılandığı; doğanın korunduğu; sınıfsız ve sömürsüz bir dünya, çoğumuzun rüyasıdır. Bu rüyanın veya ütopyanın gerçekleştirilmesini tüm ülkelerin işçi sınıflarının ve ezilen halklarının birleşmesi sağlayacaksa, bu birlik çağrısı son derece önemlidir.

Ancak 19. yüzyılın ikinci yarısından günümüze işçi sınıfları enternasyonalist bir anlayışla mı hareket ediyor, yoksa vatanseverliği, milliyetçiliği mi savunuyor? Enternasyonalist olmak enternasyonalist olmak anlamına geliyor mu? İşçi sendikalarının uluslararası alandaki örgütlenmeleri, enternasyonalizmi mi savunuyor, yoksa “sendika emperyalizminin” birer aracı mı? Bu örgütler kimin denetiminde?

Ayrıca, emperyalizm çağında işçilerin zincirlerinden başka kaybedecekleri bir şeyleri ve hatta epeyce şeyleri var mı?

İşçiler vatansız mı? “İşçilerin vatani yoktur” ifadesi doğru mu?

Bugüne kadarki gerçekler, işçi sınıflarının vatansever ve milliyetçi olduğunu gösteriyor. Enternasyonalizm belirli kesimlerin söyleminin ötesine geçmedi, geçemedi. Çeşitli ülkelerin işçi sınıfları arasında uluslararası düzeyde işbirliği, yardımlaşma ve dayanışma bile çok çok sınırlı ve etkisiz kaldı.

Bu durumun nedeni, işçilerin bilgisiz, cahil ve yeteneksiz olması değildir. İnsanlar ve kitleler kısa vadeli çıkarlarını gayet iyi bilir ve davranışlarını bu temelde biçimlendirir. İşçi sınıflarının

vatanseverliğinin ve milliyetçiliğinin kısa vadeli somut çıkarlara dayalı nesnel nedenleri vardır. Emperyalist ülkelerin işçi sınıfları, bu nesnel nedenler nedeniyle, kendi sermayedar sınıfları ve devletleriyle giderek daha da artan bir birliktelik oluşturmuştur. Diğer ülkelerde ise işçi sınıflarının vatansever/yurtsever/milliyetçi tavırları bazı durumlarda kendi ülkelerinin sermayedar sınıflarıyla ve devletleriyle birliktedir; bazen değildir.

Emperyalist ülkelerin işçi sınıfları, kendi vatanlarına sahip çıkarak, milliyetçi ve hatta şoven ve ırkçı politikaları kabullenerek, kendi sermayedar sınıfları ve devletleriyle yakın bir işbirliğine girerek ve başka ülkelerin sömürülmesinden pay alarak ekonomik ve demokratik sorunlarını aşmaya çalışmaktadır.

Emperyalizmin baskı ve sömürüsü altındaki ülkelerin işçi sınıfları da, bağımsız ve demokratik bir ülkede insanca yaşayabilmek için vatansever/yurtsever/milliyetçidir ve aynı amacı paylaşan tüm güçlerle işbirliği içindedir.

İşçilerin vatanları vardır. 1848 yılında yayımlanan ve o günün koşullarında geçerliliği olan “bütün ülkelerin proleterleri, birleşin!” ve “işçilerin vatani yoktur” gibi tespitlerden hareket ederek çağımızda politika belirlemeye ve davranmaya kalkanlar, hayal dünyasında yaşamaktadır.